

ПРАЦЕОХОРОННІ ПРОБЛЕМИ В АГРОПРОМИСЛОВОМУ КОМПЛЕКСІ

Войналович О.В., канд. техн. наук, доц.

Національний університет біоресурсів і природокористування України

Петров В.В., канд. техн. наук, доц.

Таврійський державний агротехнологічний університет

Прихід за останні два десятиріччя на поля й ферми сучасної високоенергетичної зарубіжної мобільної техніки не змінив ситуації, коли професія механізатора сільськогосподарського виробництва залишається вкрай ризиковою щодо отримання важких травм. Адаже на механізованих роботах продовжують масово використовувати трактори і комбайни з високим ступенем спрацювання деталей і вузлів, з невиявленими експлуатаційними дефектами, без технічних засобів захисту.

Нову зарубіжну мобільну техніку мають змогу придбати здебільшого великі агрохолдинги, а на менших підприємствах і у фермерських господарствах продовжують використовувати трактори, комбайни та вантажні автомобілі, в яких термін експлуатації налічує 15-20 і більше років. На середніх і малих сільськогосподарських підприємствах занедбано систему інженерного відстеження належного стану та періодичного обслуговування мобільної техніки.

У більшості середніх і малих господарств відсутні кваліфіковані працівники, які мали б виконувати функції інженера (спеціаліста) з охорони праці. У кращому випадку ці функції виконують інші працівники за сумісництвом. На таких же засадах нині побудовано працезахоронну управлінсько-інформаційну вертикаль агропромислового комплексу (АПК). Так, в районних та обласних управліннях агропромислового розвитку держадміністрацій до функцій провідних і головних спеціалістів з охорони праці додано стільки обов'язків з інших напрямків сільського господарства, що безпека праці залишається практично поза увагою. Та ж сама ситуація у структурі Міністерства аграрної політики і продовольства України, де питання охорони праці в галузі не стоять на порядку денному. Ліквідовано Державну сільськогосподарську інспекцію України, яка мала відстежувати технічний стан тракторів і сільськогосподарських машин та контролювати стан охорони праці на всіх підприємствах галузі.

Нині практично відсутній працезахоронний контроль в аграрній галузі. А такий контроль необхідний, адже на сільськогосподарському підприємстві часто роботи підвищеної небезпеки виконують працівники без належної кваліфікації, без оформлення наряду-допуску, механізаторам доводиться в силу різних причин керувати почергово різними сільськогосподарськими агрегатами, на робочих місцях наявні шкідливі та небезпечні виробничі чинники. І відносно невелику кількість працівників села, яким було в останні роки встановлено професійні хвороби (не більше ніж 0,5% від загальної щорічної кількості виявлених професійних хвороб в економіці України), пояснюють не поліпшенням умов праці, а відсутністю належної системи виявлення професійної патології.

В організації охорони праці та дотриманні належних умов праці у великих сільськогосподарських підприємствах з одного боку, і всіх інших (середніх, малих, фермерських) нині існує суттєва різниця. Це виявляється у не проведенні атестації робочих місць за умовами праці, незабезпеченні працівників спецодягом та засобами індивідуального захисту, відсутності технічних засобів безпеки на сільськогосподарських агрегатах. У малих і фермерських господарствах не розробляють інструкції з охорони праці для робочих місць, працезахоронні інструктажі здебільшого не проводять, а якщо й проводять, то вкрай формально.

Зрушень у стані охорони праці в АПК можна досягти насамперед формуванням працезахоронного світогляду в керівників сільськогосподарських підприємств (директорів, головних спеціалістів, бригадирів, майстрів тощо).